

In de ban van Beeselse keramiek

■ LIMBURG 10-11

Erik Driessen (58) is bijna 25 jaar in de ban van het Beeselse keramiek. Die passie heeft niet alleen geresulteerd in een huis vol met beelden, vazen, wandborden en zelfs een heuse doopvont, maar ook in het zojuist verschenen standaardwerk over keramiek uit zijn woonplaats: 'De kus van het Beeselse vuur - St. Joris keramiek'.

Het vuur van Erik Driessen

BEESEL
DOOR ADRI GORISSEN

Hij weet nog precies hoe en wanneer hij echt in de ban raakte van Beesels keramiek, de gebruiks- en kunstvoorwerpen die werden gemaakt in de mede door zijn grootvader Herman Willem Driessen in 1923 gestichte kleiwarenfabriek St. Joris. Driessen: „Ik bezocht in 1994 een rommelmarkt in het Belgische Kanne en liep er wat rond. Tot mijn aandacht werd getrokken door een verkoper die een wijwaterkruikje aanpreef met de kreet 'Van de Draak oet Beesel'. Ik heb dat voor een dubbeltje gekocht en toen ik thuis kwam ontdekte ik dat het was gemaakt door mijn oom Lambert Driessen. Het kruikje was het eerste stuk in mijn collectie, want daarna ben ik zo veel mogelijk Beesels keramiek gaan verzamelen.” Driessen, die in het dagelijks leven bij Canon in Venlo inktjetprinters test, wist natuurlijk al voor het bezoek aan de markt van het bestaan van de bijzondere Beeselse keramiek. Zijn familie leefde immers voor en met St. Joris en hij bezocht de fabriek in zijn jonge jaren vaak, deed er zelfs vakantiewerk. Het bedrijf kwam ook weer voortdurend terug toen hij rond 1990 met enkele neven de stamboom van de familie Driessen ging uitzoeken. „Daarvoor hielden we ook interviews met ooms en tantes en tijdens die gesprekken ging het telkens weer over St. Joris en de toch wel bijzondere geschiedenis van het bedrijf. Toen daar nog het wijwaterkruikje uit Kanne bijkwam, werd het vuur in mij voor de Beeselse keramiek definitief aangewakkerd.”

Dikke pluim

Met als resultaat dus het tegelijkertijd boek *De kus van het Beeselse vuur*, dat Driessen vooral ziet als een postuum eerbetoon aan zijn grootvader: „Hij was een echte entrepreneur”, vertelt hij, „een man die steeds nieuwe wegen bedacht voor de fabriek en ze daardoor uitbouwde. Hij had enorm veel betekenis voor Beesel, want St. Joris was jarenlang de grootste werkgever van het dorp. Met dit boek geef ik hem een dikke pluim voor wat hij heeft gedaan.”

Opa Herman Willem Driessen (1886-1955) richtte zoals gezegd in 1923, samen met Herman Willem Rijvers (1889-1967), de NV Steenfabriek St. Joris in Beesel op. In eerste instantie werden er vooral metselstenen geproduceerd, maar al snel bracht de fabriek ook vuurvaste gevelstenen op de markt. Het productaanbod werd daarna steeds verder uitgebreid.

De economische crisis in de jaren dertig van de vorige eeuw zorgde dat St. Joris het net als de vele andere steenfabrieken in de regio moeilijk kreeg en de productie moest verminderen. Dat bood de mogelijkheid om met andere producten te experimenteren en leidde uiteindelijk tot de stichting van een atelier voor kunstkeramiek.

In dat atelier werden onder meer inmaak- en voorraadpotten, voederbakjes, kannen, kruiken en beelden gemaakt. Dat gebeurde vanaf 1939 onder de naam Terraco. Voor het ontwerpen van de kunstkeramiek werden kunstenaars uit de regio ingeschakeld. De eerste was de in Kerkrade wonende Duitse kunstenaar Edmund Wessling, die in 1937 het eerste levensgrote keramisch reliëfbeeld voor St. Joris ontwierp, bedoeld voor de St. Johannes de Doperkerk in Eygelshoven. Na hem kwamen vooral Roermondse collega's als Piet Schoenmaker, Jules Rummens, Leo Jungblutt, Willem Nijs, Joep Thissen en Jan Lückner. De hoofdmoot van de atelierproductie vormden religieuze voorwerpen als kruisen, Jezus- en Mariabeelden, wijwaterbakjes, kandelaars, wandborden en vazen en kommen met bijbelse tafereel. Ook grotere kerkatributen zoals doopvonten en kruiswegstaties verlieten de fabriek. Bovendien hielden de kunstenaars zich bezig met monumentale kerkelijke kunst. Niet alleen voor in de gebedshuizen, maar ook om in de openbare ruimte neer te zetten. Een specialiteit van de Beeselse fabriek was het zogenoemde tekenen van de producten. Door het met dennenhout extra hoog opstoken van het vuur in de ovens ontstonden grote vlammen die alle kanten uitsloegen. Daardoor was het eindresultaat niet te voorspellen en waren alle producten die uit de ovens kwamen uniek. Deze signatuur van de St. Joriskeramiek werd door keramist Ton van de Rotten 'de kus van

het Beeselse vuur' genoemd. In zijn boek zoomt Erik Driessen vooral in op de kunstkeramiek van St. Joris, waarvan de productie in de jaren zestig stokte, mede als gevolg van de teruggang van de katholieke kerk in Limburg. „St. Joris onderscheidde zich van andere keramische fabrieken in de regio door de grote variëteit in producten en het unieke zoutglazuur procedé dat er werd gehanteerd”, weet hij.

Monumentaal

Een vraag naar de kunsthistorische betekenis van het bedrijf vindt hij moeilijk te beantwoorden. „De productie in Beesel was veel meer voor buiten bedoeld en er werd veel meer monumentale kunst vervaardigd dan bij andere producenten zoals Russel-Tiglia in Tegelen”, probeert hij. „De betekenis voor Beesel was in elk geval groot, een groot deel van het dorp leefde van de fabriek.”

Het boek is niet het einde van zijn zoektocht en zeker niet van zijn verzameldrang, ook al puilt zijn huis uit. In *De kus van het Beeselse vuur* is een catalogus met producten van St. Joris uit 1959 afgedrukt. „Ik zou heel graag alles wat in die catalogus staat willen hebben, dat is al vanaf het begin een van mijn belangrijkste doelen”, zegt hij. „En dan zoek ik ook nog naar een kerstgroep en een beeld van St. Joris en de draak, gemaakt door Jules Rummens, een kunstenaar die niet zo heel veel heeft gemaakt.”

Speuren naar producten van St. Joris doet hij tevens met de in 2006 mede door hem opgerichte Stichting Keramisch Erfgoed Beesel. Die zoekt naar uit de fabriek afkomstige monumentale kunstwerken in het land die door sloop worden bedreigd en geeft ze in Beesel een nieuwe plek. Ook verzamelt ze Beesels keramiek en slaat dat op. Uiteindelijk moeten al die voorwerpen permanent gepresenteerd worden in een speciaal daarvoor bestemd museum in het dorp. Zo lang dat er niet is, is het boek van Erik niet alleen een monument voor zijn opa, maar ook voor het Beesels keramiek.

Erik Driessen - *De kus van het Beeselse vuur - St. Joris keramiek*. Het boek kost 49,50 euro en is te koop door een mailtje te sturen naar erikdriessen@terraco.nl

